

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΚΙ' ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΑ

ΙΗ'

Ο Ίακωβος Δραγάτης, ακούραστος εις την εκπλήρωσιν της αποστολής του ως καθηγητού και γυμνασιάρχου, υπήρξεν ο μέγας έρευνητής της αρχαιολογικής ιστορίας του Πειραιώς, ο γλυκός ομιλητής που εις σειράς διαλέξεων έδίδασκε πολλά, ο δυνατός ρήτωρ που τον ένέπνεεν ή πατρίς και ή θρησκεία και έπροκάλει θυέλλας ένθουσιασμού εις το ακροατήριόν του, και που έμόρφωνε χαρακτήρας εις τον κόσμον των μαθητών του.

Και ποιός Πειραιώτης του καλού εκείνου καιρού δεν υπήρξε μαθητής του Δραγάτη; Ο Θεόδωρος Αφεντούλης με την διαρκώς μεταρσιωμένην φυσιογνωμίαν του, με την άνεμιζουσαν γενειάδα του, με τον μποξά του και με την δζώδη ράβδον του, ο καθηγητής της φαρμακολογίας αλλά και ποιητής, έχαραξε κι' αυτός με τη ζωή του, που την διήλθε δλόκληρη στον Πειραιά, ίχνη που τα σέβονται όσοι είχαν την εύτυχία να τον γνωρίσουν, και θα τα τιμήσουν οι έπερχόμενοι, όταν θα φθάση ή στιγμή ν' αναδιφηθούν τα παλιά και να εξέλθουν από την νεκροφάνειαν. Κοντά στ' άλλα του ποιήματα και τις Κρητικές ραψωδίες του, ο ποιητής-έπιστήμων, ο Αφεντούλης, άφηκε την φαρμακολογία του, ποίημα και αυτήν εις έκφρασιν και γλαφυρότητα.

Ο Δημήτριος Σακελλαρόπουλος, ο άτυχήςσας ποιητής που εξέδωκε κάμποσο καιρό το περιοδικόν «Απόλλων» και που τυφλός εξέδωκε την συλλογή των ποιημάτων του των άφιερωμένων στην γοητευτική τότε Φρεαττύδα, και που έδίδασκε την άπαγγελία, υπήρξε Πειραιώτης έτοιμος να το διαλαλήση και να κηρύξη με την ξεχωριστή του άπαγγελία την λατρεία του προς τον Πειραιά.

Ο μέγας θαλασσογράφος Βολωνάκης ακολουθών την παρόρμησι της καλλιτεχνικής ψυχής του, δεν ήκολούθησε το θετικό στάδιο του άδελφού του. Τον ένίκησε ή λατρεία του προς την τέχνη. Υπήρξεν άληθινά μέγας στο είδος του και χάρισε στον Πειραιά τη τιμή να τον κατατάσσει μεταξύ των διαλεχτών παιδιών του.

Ο Ίερώνυμος Βλαχάκης που επί δεκαετηρίδας δλοκλήρους έδίδασκε τα θρησκευτικά στην πειραιϊκή νεολαία, Πειραιώτης κι' αυτός, άφησε έποχή για τους θαυμαστούς έκκλησιαστικούς του λόγους, που προκάλυψαν βαθύτατες συγκινήσεις πάντοτε με τας ώραιάς εικόνας που έποίκιλλον τας άγορεύσεις του και με τον μοναδικό του τόνο τον άφθαστο. Οι λόγοι του, όπως ίδία εξέφωνει την Μ. Παρασκευή, αποτελούν άληθινό άριστούργημα και θα έπρεπε να έχουν συγκεντρωθή.

Ετιμήθηκε από την έκκλησία και από την πολιτεία και χειροτονήθη έπίσκοπος Θηβών και Λεβαδείας, για να τον διαδεχθή ο έπίσκοπος Πειραιώτης, ο Συνέσιος Φιλιππίδης εις Μητρόπολιν αυτήν.

Ο Γαβριήλ Παπαϊωάννου, άφου έφημέρευσε επί μακρόν στον Αγ. Σπυρίδωνα και άφου έδίδασκε επί σειράν έτών στα διάφορα σχολεία του Πειραιώς, χειροτονήθη Μητροπολίτης και αυτός, όπως και ο Διονύσιος Δάφνιος, ο σεμνός τρόφιμος του γυμνασίου Πειραιώς, που σημείωσε στο στάδιόν του ως κληρικός και την ιδιαιτέρως ήραν άποστολήν ως ήρεός και έμψυχωτής των πληρωμάτων επί του «Αβέρωφ» κατά τας ένδόξους ναυμαχίας του 1912.

Ο σεμνός Λευίτης, ο Γ. Μακρής εξέδιδεν ως κοσμικός την «Χριστιανικήν Αλήθειαν» και την «Αναμόρφωσιν» και έξειλήθη στον σημερινό πρεσβύτεν έφημέριον του Αγ. Βασιλείου με δράσιν σπανίαν.

Αυτών τον όργανισμό για την πνευματική προαγωγή παρηκολούθουν με στοργή και την ένίσχυον, οι υπέροχοι στην θετική δράσι Πειραιείς, για να συντελέσουν πιο πολύ στο άδελφωμα της πνευματικής με την οικονομική προαγωγή. Ο Θεόδωρος Ρετσίνας έπροκήρυξε διαγωνισμό για την συγγραφή δράματος, στο όποιο έβραβεύθη με το έργο του «Το Παιδομάζωμα» ο Ακαδημαϊκός κ. Δημ. Καμπούρογλου.

Ο Νικόλαος Φίλων, ένας από τους τύπους που δεν κάμνουν συχνά την εμφάνισί των σ' αυτή τη ζωή, κοντά στις

έμπορικές του εργασίες, υπήρξε πραγματικά άφθαστος εις ό,τι ήτο σχετικό με την προστασία και με την άνάγει της πνευματικής δράσεως στον Πειραιά, στον όποιον έζησε και για τον όποιον ειργάσθη.

Αφήνοντας ο Φίλων τα έμπορικά του βιβλία, έγραφε για να ξεκουραστή, όπως μας έλεγε, άρθρα στην «Σφαίρα» που έδιαβάζοντο με προσοχή, επειδή ήσαν βαθεία μελετημένα.

Στον «Πειραιϊκό Σύνδεσμο» ως πρόεδρος ο άλησμόνητος Φίλων δεν έδρασε άπλώς, αλλά μετέδωκε την ψυχή του στους διαδόχους του που συνεχίζουν αυτή την θαυμασία έργασία.

Θυμούμαι τον Φίλιωνα έτοιμόρροπον πειά και σκελετωμένον από την δεινή άρρώστεια του. Συνεκέντρωσε τις δυνάμεις που του υπελείποντο και μίλησε κατά την τελετή των έγκαινίων του γυμναστηρίου του «Πειραιϊκού Συνδέσμου» στο αρχαίο θέατρο, τον Ιούνιον του 1902. Ήταν έτοιμοθάνατος, μα ήθελε να μεταδώση και την τελευταία του πνοή υπέρ του έργου για το όποιο έμόχθησε:

— Γυμνάζεσθε, παιδιά, είπε· ή Γυμναστική είνε ή ζωή και ή πρόδοος.

Και έφυγε απ' εκεί ο άλησμόνητος Πειραιώτης τρέμων από τους πόνους αλλά και ένθουσιών διότι είδε το γυμναστήριο τελειωμένο. Σε λίγες ήμέρες τον έκήδευσε με άληθινή στοναχή πόνου για την άπορφάνισιν δλόκληρος ο Πειραιεύς.

Η Αθηνά Ρουσσάκη με την άφθαστη φωνή της προσέφερε την συμβολή του Πειραιώς στο έλληνικό μελόδραμα, που προσεπάθει τότε να έδραιωθή κι' εύρισκε με δυσκολία τους άποφασιστικούς ανθρώπους, που έτόλμων ν' άνεβούν στη σκηνή.

Και ο Ίωάννης Σακελλάριος δεν ύπέστηρε στην παροχή της συμβολής του στο μελόδραμα.

Ο Ίωάννης Καλοστύπης, από τους έκλεκτους Πειραιώτας κι' αυτός, άφου διηύθυνε αρκετά χρόνια το γυμνάσιον της Κοζάνης, ήλθε στον Πειραιά και ειργάσθη διά την ύπό πάσαν έποψιν προαγωγήν του με τον «Ερμην» κατ' αρχάς, με την «Σφαίραν» κατότιν, που εξακολουθεί να έκδίδεται έως τώρα.

Δυνατός άρθρογράφος, χειμαρρώδης ρήτωρ και συγγραφέυς δραματικών και ιστορικών έργων, έτίμησε και αυτός τον Πειραιά στον όποιον έζησε και για τον όποιον άφιέρωσε την πραγματικά πολύτιμη ζωή του. Το σύγγραμμά του «Μακεδονία» αποτελεί ένα από τους θεμελίους λίθους που κράτησαν το μεγάλο οικόδομημα του άγώνος των Μακεδονομάχων και έτόνωσε τας ψυχάς για τους θριάμβους του 1912.

Ο Γεράσιμος Βώκος άφου μεγάλωσε και μορφώθηκε στον Πειραιά, άφου διεκρίθη ως δημοσιογράφος στον Αθηναϊκό τύπο, έδωκε κατά το 1900 επί σειράν έτών μια σημαντική ώθηση στην καλλιτεχνική κίνησι του Πειραιώς με το «Περιοδικόν μας», στο όποιο έγραφαν τότε όλοι οι γνωστοί λογογράφοι και ποιηταί της έποχής εκείνης και όλοι οι έμφανιζόμενοι στο καλλιτεχνικό στερέωμα του Πειραιώς τότε.

Ο Γεώργιος Κριτής, άφωσιωμένος κι' αυτός στο βιβλίο κατά την πιο κρίσιμη περίοδο που διήρχετο τουτό στον Πειραιά, εξέδωκε για λίγο καιρό το «Στάδιον», άργότερα την «Αναγέννησι» και τέλος τον «Χρονογράφο», που έκδίδεται και τώρα.

Ο Ίωάννης Δημητρόπουλος, κι' αυτός παιδί έμπόρου, έστροβιλίσθη στον κόσμο των όνειρων του καλλιτέχνου και έγραψε το δράμα του τον «Καλλιτέχνη», που έπαίχθη στο θέατρο της Νεαπόλεως κατά το 1900 με τον Αγγελάκη, την κωμωδία του «Γυναίκα με το μέτρο» που παίχθηκε στο θέατρο του Διονυσιάδη από τον θίασον Αλεξιάδη, την συλλογή των διηγημάτων του «Τα ζιζάνια και τ' άγκάθια» και εξέδωκε το περιοδικόν «Η φιλολογική κοσμοπόλις», στο όποιον έγραφαν οι λόγοι της έποχής εκείνης.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Συνέχεια.

Α. ΚΟΣΜΗΣ

